Příloha č. 1

Odpovědi na dotazy veřejného ochránce práv

Ad 1) Kdo Vás o havárii jako první informoval.

Informaci o vzniku havárie převzal za Povodí Moravy, s.p., vodohospodářský dispečink a dále přímý správce vodního toku Bečva - vedoucí provozu Valašské Meziříčí, závod Horní Morava a to dne 20. 9. 2020 v cca 12:00 hodin od HZS Olomouckého kraje.

Ad 2) Jaké kroky Povodí Moravy, s.p., po zjištění havárie provedlo.

Prvními kroky byla komunikace s HZS Olomouckého kraje, vodoprávním úřadem ORP Hranice a bezprostřední výjezd na úsek vodního toku, kde byl nahlášen úhyn ryb. Na místě ve spolupráci s HZS Olomouckého kraje byl rámcově vyhodnocen typ havárie (identifikace, zda se jedná o ropnou havárii, havárii látek, které lze zachytit nornou stěnou, sorbenty, či zda se jedná o látku rozpuštěnou bez možnosti jejího vyvločkování a zachycení nornými stěnami). Dle sdělení HZS a jejich měření pH byla identifikována rozpuštěná látka bez možnosti zachycení nornou stěnou. Ve smyslu schváleného manipulačního řádu pro vodní dílo Bystřička byl předložen hned na místním šetření vodoprávnímu úřadu Hranice návrh mimořádné manipulace na vodním díle Bystřička spočívající ve zvýšeném odtoku vody z nádrže, a to z 0,1 m^3/s na 1,5 m^3/s, který měl navýšit současný průtok v Bečvě z 3,3 m^3/s na 4,8 m^3/s a snížit tak koncentrace škodlivé látky v toku a snížit poškození vodního toku, živočichů a na vodu vázaných ekosystémů.

Platný manipulační řád vodního díla Bystřička obsahuje ustanovení nezbytná pro zmírnění dopadů havárie

Vodoprávní úřad ORP Hranice navrhovanou mimořádnou manipulaci schválil a vodohospodářský dispečink vydal pokyn k navýšení odtoku z vodního díla Bystřička v nejkratším možném termínu se zohledněním technických požadavků na manipulaci již od 13:00 hodin. Z důvodu omezení šíření neznámé látky byla provedena manipulace uzavření stavidel do Strhance a Malé Bečvy, současně ve spolupráci s vodoprávním úřadem ORP Hranice byli o havárii informováni odběratelé povrchové a podzemní vody níže po toku. Vodoprávnímu úřadu, HZS i ČIŽP byla nabídnutá součinnost při řešení havárie. Dále Povodí Moravy, s.p. se účastnilo všech jednání vodoprávního úřadu, na která bylo přizváno, a také poskytuje od samého počátku havárie na vyžádání veškerou součinnost při šetření původce havárie vodoprávnímu úřadu ORP Valašské Meziříčí a Policí ČR.

Ad 3) Dle jakých právních předpisů, ev. dokumentů na jejich základě vydaných, Povodí Moravy, s.p., při odstraňování havárie postupovalo.

Povodí Moravy, s.p., jako správce toku a správce povodí se při správě vodního toku a dalších činnostech řídí ustanovením vodního zákona prováděcích předpisů. Konkrétně § 41 odst. 2 vodního zákona - Kdo způsobí nebo zjistí havárii, je povinen ji neprodleně hlásit Hasičskému záchrannému sboru České republiky nebo jednotkám požární ochrany nebo Policii České republiky, případně správci povodí a v návaznosti na odst. 3 - Hasičský záchranný sbor České republiky, Policie České republiky a správce povodí jsou povinni neprodleně informovat o jim nahlášené havárii příslušný vodoprávní úřad a Českou inspekci životního prostředí, která bude o havárii, k níž došlo v ochranných pásmech přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod a na povrchových vodách využívaných podle § 34, informovat též Ministerstvo zdravotnictví.

Řízení prací při zneškodňování havárií přísluší vodoprávnímu úřadu, který o havárii neprodleně informuje správce povodí.

Dojde-li k havárii mimořádného rozsahu, která může závažným způsobem ohrozit životy nebo zdraví lidí nebo způsobit značné škody na majetku, platí při zabraňování škodlivým následkům havárie přiměřeně ustanovení o ochraně před povodněmi.

Dále se řídí prováděcími vyhláškami k vodnímu zákonu, zejména:

Vyhláška č. 178/2012 Sb., §10, bod 5 (Vyhláška z 1. 6. 2012, kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících se správou vodních toků):

Pro potřeby zneškodňování havárií na vodních tocích provádí správce vodního toku technická opatření podle plánu opatření, popřípadě ve spolupráci s hasičským záchranným sborem nebo též s dalšími správci vodních toků v povodí, **pokud hrozí nebezpečí z prodlení a pokud správce vodního toku havárii sám zjistí nebo je mu ohlášena podle § 41 odst. 2 vodního zákona, zejména v případě, že původce havárie nebyl dosud zjištěn, a to do doby, než bude původce havárie znám, nebo hrozí-li závažné ohrožení nebo znečištění povrchových a podzemních vod.**

Vyhláška č. 450/2005 Sb. §10, bod 3, 4 a 5 (VYHLÁŠKA ze dne 4. listopadu 2005 o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu):

(3) Dále se havárie zneškodňuje těmito postupy:

a) **nadlepšováním průtoků ve vodních tocích, dávkováním chemických činidel a provzdušňováním,**

b) použitím pevných sorbentů při zneškodňování havárie v blízkosti vodních toků, v ochranných pásmech vodních zdrojů, na nezpevněných plochách a pozemních komunikacích odvodněných kanalizací nebo odvodněných na nezpevněný terén či do povrchových vod, zejména v oblastech s možným ohrožením jakosti povrchových nebo podzemních vod; odmašťovací kapaliny, emulgační přípravky a biodegradanty nelze v těchto případech použít. V ostatních případech, včetně případů, kdy je na pozemních komunikacích nezbytný urychlený zásah a kdy jsou učiněna opatření proti dalšímu úniku závadných látek i emulzí závadných látek s látkami sloužícími k jejich odstranění, lze odmašťovací kapaliny, emulgační přípravky nebo biodegradanty použít v závislosti na ekotoxicitě a biologické rozložitelnosti jejich emulze s odstraňovanou závadnou látkou a na posouzení, zda jejím průnikem přes záchytné bariéry nedojde ke zhoršení následků havárie.

(4) Postupy podle odstavce 3 se použijí pouze podle pokynů vodoprávního úřadu, udělených jím v rámci řízení prací při zneškodňování havárie; vodoprávní úřad použití těchto postupů předem projedná se správcem vodního toku, popřípadě i se správcem povodí.

(5) Postup zneškodňování havárie a jejích následků a konečné výsledky zneškodňovacích prací se pro ověření účinnosti a úplnosti zásahu sledují účelovým monitoringem jakosti povrchových a podzemních vod nebo horninového prostředí v dotčeném území po celou dobu prací. **Podrobnosti tohoto monitoringu určí podle potřeby vodoprávní úřad v rámci řízení prací při zneškodňování havárie.**

Povodí Moravy, s.p. má schválený interní Plán opatření pro případ havárie Povodí Moravy, s.p., který je promítnutý i do schválených manipulačních řádů jednotlivých vodních děl – v tomto případě do manipulačního řádu vodního díla Bystřička.

Ad 4) Který vodoprávní úřad řídil práce při zneškodňování havárie ve smyslu § 41 odst. 3 vodního zákona

Po ohlášení havárie HZS Olomouckého kraje se na místo havárie dostavil vodoprávní úřad ORP Hranice a ten bezprostředně řídil práce při zneškodňování havárie. Následná vodoprávní jednání v dalších dnech vedl Krajský úřad Olomouckého kraje.

Ad 5) Který subjekt zajišťoval účelový monitoring jakosti povrchových vod ve smyslu § 10 odst. 5 vyhlášky č. 450/2005 Sb. Můžete prosím popsat, v čem tento monitoring spočívá? Moje otázka směřuje především k tomu, zda v rámci tohoto monitoringu nejsou – již ve fázi před započetím odstraňování havárie – např. odebrány vzorky vody, které by následně mohly přispět ke zjištění původce havárie.

Účelový monitoring dle vyhlášky č. 450/2005 Sb. (vyhláška ze 4. listopadu 2005 o náležitostech nakládání se závadnými látkami a náležitostech havarijního plánu, způsobu a rozsahu hlášení havárií, jejich zneškodňování a odstraňování jejich škodlivých následků) zajišťoval vodoprávní úřad v součinnosti s ČIŽP, prostřednictvím subjektů, které mají pro tento účel potřebné kapacity. Na základě požadavku (objednávky) ČIŽP ze dne 22. 9. 2021 byly odebírány vzorky v řece Bečvě a Moravě vodohospodářskými laboratořemi Povodí Moravy, s.p., v celkem 70 profilech a výsledky analýz byly předány objednateli, tedy ČIŽP. Tyto vzorky byly dle v souladu s objednávkou ČIŽP odebírány od 22. 9. 2020. Komplexní informací o odběrech vzorků v počátečních stádiích řešení havárie Povodí Moravy, s.p., nedisponuje, neboť v této fázi nebylo požádáno o součinnost.

Ad 6) Jakým způsobem komunikovalo Povodí Moravy, s.p., s dalšími dotčenými subjekty (Hasičský záchranný sbor, rybáři, vodoprávní úřady na úrovni obcí s rozšířenou působností i na krajské úrovni, Oblastními inspektoráty ČIŽP)

Komunikace probíhá ve smyslu obsahu vodního zákona a dalších relevantních právních předpisů – telefonicky byli vyrozuměni vodohospodářský dispečink v Brně a vedoucí provozu ve Valašském Meziříčí (přímý správce toku). Další komunikace probíhala v souladu se závěry místního šetření při vzniku havárie a následných jednání k předmětné věci (mailová komunikace odpovědných pracovníků, účastníků jednání, mailová komunikace pozvánek, telefonická kontrola doručení a účasti).

Ad 7) Spatřujete v současné právní úpravě nedostatky bránící efektivnímu řešení obdobných situací (ve vztahu k úpravě vzájemné komunikace postupů a předávání informací mezi jednotlivými složkami, které se podílí na odstraňování havárie na vodních tocích a na zajišťování důkazů pro zjištění původce havárie)?

Povodí Moravy, s.p. hodnotí nastavená pravidla a povinnosti vyplývající z vodního zákona a prováděcích předpisů pro správce vodního toku a správce povodí za dostatečná. Případná aktivita by mohla směřovat do posílení metodické podpory vodoprávních úřadů ze strany MŽP.

Ad 8) Prosím o zaslání havarijního plánu (opatření pro případ havárie) pro dotčený úsek vodního toku Bečva, podle kterého Povodí Moravy, s.p. postupovalo.

Havarijní plán (Plán opatření pro případ havárie Povodí Moravy, s.p.) v příloze. V současné době s ohledem na jeho platnost probíhá pravidelná aktualizace.

Ad 9) Jedná se dle vašeho názoru o ekologickou újmu ve smyslu zákona č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů?

Povodí Moravy, jako správce toku a správce povodí není oprávněno ani schopno hodnotit ve smyslu zákona č. 167/2008 Sb., zda se jedná o ekologickou újmu, neboť nemá výsledky šetření k dispozici

a toto hodnocení mu nepřísluší. Státní podniky Povodí nejsou orgány veřejné moci, které by byly oprávněny rozhodovat autoritativně o právech a povinnostech fyzických a právnických osob.

Ad 10) Uvítám jakékoliv další informace k věci

Dovolujeme si shrnout, že státní podniky Povodí nejsou orgány veřejné moci, které by byly oprávněny rozhodovat autoritativně o právech a povinnostech fyzických a právnických osob. Povinnosti správce vodního toku jsou v platné legislativně explicitně stanoveny a spočívají především v poskytování součinnosti, která může být vyžádána ze strany orgánů státní správy, tedy příslušných vodoprávních úřadů a ČIŽP. Postup těchto úřadů nám nepřísluší komentovat.